

Krachtvoer

Linda Polman

Vraag een kunstmestproducent wat de oplossing voor de honger in de wereld is, dan antwoordt hij ongetwijfeld: 'Meer kunstmest'. Stelt u dezelfde vraag aan een NGO die *gender issues of local ownership* als speerpunt voert, dan zal het antwoord 'meer vrouwenrechten' of 'meer local ownership' luiden. Commercieel bedrijf of NGO, ieders schoorsteen moet roken tenslotte. Vraag aan de directeur van het Amerikaanse *Food for Peace*-voedselhulpprogramma wat de oplossing is en hij zal dus 'meer Food for Peace' zeggen.

In 2014 zal het Amerikaanse voedselhulpprogramma, 's werelds oudste, zestig jaar bestaan. Food For Peace begon als een uitgroei van het *Marshall Plan*. Met de oprichting ervan in 1954 bedoelde president Dwight Eisenhower twee vliegen in één klap te slaan: door Amerikaanse landbouwoverschotten naar noodlijdende bevolkingen te verschenken boorde de VS een internationale markt aan én kreeg er – hopelijk – dankbare buitenlandse bondgenoten voor terug. In de eerste jaren ging het Amerikaanse vredesvoedsel daarom voornamelijk naar Italië, Japan, Duitsland en Oostenrijk. Eisenhower's opvolger John Kennedy zond het vredesvoedsel vooral naar Zuid-Vietnam met het advies aan de Zuid-Vietnamezen om de voorraden te verkopen ter financiering van de oorlog tegen Noord-Vietnam. In de jaren '80 diende het vredesvoedsel voor de regering-Reagan als instrument in de strijd tegen het internationale communisme. Zowat de hele voorraad werd naar Centraal-Amerika en de Hoorn van Afrika gestuurd. 'Over the next 20 years food can be the greatest weapon we have,' glunderde destijds Reagans landbouwminister John Block.

Inmiddels bestaat een kwart van alle officiële ontwikkelingshulp uit voedsel geproduceerd door gesubsidieerde Amerikaanse en Europese landbouwbedrijven, net als een groot deel van alle internationale humanitaire noodhulp, en nog steeds geldt in de voedselhulpindustrie het 'wie zoet is, krijgt lekkers'-principe: in 2012 behoorden Ethiopië, Sudan, Djibouti, Pakistan, Kenia en Afghanistan tot de grootste ontvangers van westers vredesvoedsel. Als het alleen om bestrijding van honger zou gaan, zouden er wellicht andere landen in de top staan.

Gevraagd aan de Limburgse chemiereus DSM, de grootste producent ter wereld van mineralen en vitamines, wat het belangrijkste wapen in de strijd tegen honger is, antwoordde directeur Sijbesma: 'Nutriëntenzekerheid'. Hij sprak afgelopen januari tijdens de *Feeding the World*-conferentie in het Amsterdamse Hilton. 'De koolhydraten waaruit voedselhulp altijd bestond kunnen mensen wel tientallen jaren in leven houden, maar zonder de juiste micronutriënten, vitamines en mineralen, worden ze ziek,' zei hij. DSM heeft patenten op onder meer *Mix Me*, een vitaminesrijk poeder dat mensen met ondervoeding over hun bordje eten kunnen strooien en op *NutriRice*, verrijkte rijstkorrels die je mengt met normale rijst. Het chemieconcern doet er zaken mee met zowel USAID, de uitvoerder van het Food For Peace-programma, als het *World Food Programme* (WFP) van de VN. USAID en WFP opereren allebei in meer dan tachtig landen. Voor voedselhulp had USAID in 2012 ongeveer 1,5 miljard dollar te besteden; WFP besteedt jaarlijks 850 miljoen dollar.

'NGO's hebben niet langer het alleenrecht op ontwikkelingsprojecten,' verklaarde Anniek Mauser, woordvoerster van levensmiddelenconcern Unilever. Unilever, van onder meer zeep en pindakaas, ging in zee met Unicef. En Myrtille Danse, directeur van het BoP Innovation Center, dat zich richt op de samenwerking tussen bedrijven, overheid en NGO's, hoort het steeds vaker van bedrijven: 'NGO's hebben veertig jaar de tijd gehad en veel problemen zijn nog steeds niet opgelost, nu moeten wij het maar doen.'

Vraag aan Amartya Sen, lid van *Economists for Peace and Security* en Nobelprijswinnaar, hoe je honger bestrijdt, dan denkt hij niet aan de potentie, ook financieel, van *Mix Me* of *NutriRice*. Honger is niet een gebrek aan al dan niet met nutriënten gepimpt vredesvoedsel. Honger komt volgens Sen als mensen hun recht op voedsel wordt ontzegd door leiders die niet deugen. 'In functionerende democratieën komen hongersnoden niet voor,' zei Sen.

Helaas, pindakaas. De kosten die gemoeid gaan met oplossingen in dat genre verdienen je niet terug als bedrijf. ■